

## **«ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ ΑΝΑΝΕΩΣΙΜΩΝ ΠΗΓΩΝ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΣΤΙΣ ΑΓΡΟΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ENERGY FOR COHESION (E4C)» (Απρίλιος 2008)**

**Συγγραφέας:** ANNY ΠΟΔΗΜΑΤΑ

Είναι ιδιαίτερη τιμή να συμμετέχω σε αυτή τη συζήτηση σχετικά με το Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα «Energy for Cohesion». Η έννοια της ενέργειας αποκτά ολοένα και περισσότερη σημασία στο πολιτικό λεξιλόγιο τα τελευταία χρόνια, ενώ η συνοχή αποτελούσε πάντα έναν από τους κύριους πυλώνες και στόχους της ενωμένης Ευρώπης.

Είναι γνωστό ότι η Ευρώπη εξαρτάται ολοένα και περισσότερο από τις εισαγωγές πετρελαίου και φυσικού αερίου. Το 50% των ενεργειακών της αναγκών καλύπτεται σήμερα από εισαγωγές, και μέχρι το 2030 το ποσοστό αυτό αναμένεται να αυξηθεί σε 70%, με διευρυνόμενο το μερίδιο των ορυκτών καυσίμων. Αυτή η κατάσταση μας καθιστά ιδιαίτερα ευάλωτους από οικονομικής, πολιτικής και φυσικά περιβαλλοντικής σκοπιάς.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι πρωταγωνιστής στην παγκόσμια προσπάθεια για την αειφόρο ανάπτυξη και τον περιορισμό της κλιματικής αλλαγής. Έχει δεσμευθεί διεθνώς να μειώσει τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου και έχει χαιρετίσει τη συμφωνία που επετεύχθη στη Διάσκεψη του ΟΗΕ για την κλιματική αλλαγή στο Μπαλί, να ξεκινήσουν δηλαδή οι επίσημες πολιτικές διαπραγματεύσεις για το κλίμα για την περίοδο μετά το 2012 και για τον «Οδικό Χάρτη του Μπαλί», ο οποίος θέτει ως προθεσμία ολοκλήρωσης των διαπραγματεύσεων το τέλος του 2009.

Δεδομένου ότι ο τομέας της ενέργειας είναι ο κύριος ένοχος για τις εκπομπές των αερίων του θερμοκηπίου και ως εκ τούτου για την αλλαγή του κλίματος, σοβαρές ενέργειες πρέπει να αναληφθούν, κυρίως στον τομέα της ενεργειακής απόδοσης και της χρήσης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, προκειμένου να αντιστραφούν οι υφιστάμενες απειλές.

Οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (ΑΠΕ) είναι η ελκυστικότερη επιλογή, ώστε να διαφοροποιηθεί το ενεργειακό μίγμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Είναι διαθέσιμες τοπικά, συνεπάγονται περιβαλλοντικά οφέλη, ενισχύουν την ασφάλεια εφοδιασμού, συμβάλλουν στην απασχόληση και αυξάνουν την ανταγωνιστικότητα της ευρωπαϊκής

βιομηχανίας. Τα οφέλη για τις αγροτικές και τις απομονωμένες περιοχές, όπως οι ορεινές και νησιωτικές, είναι επίσης σημαντικά. Η πορεία προς μια αποκεντρωμένη παραγωγή ενέργειας έχει πολλά πλεονεκτήματα, όπως η αξιοποίηση των τοπικών ενεργειακών πηγών, οι μικρότερες μεταφορικές αποστάσεις (βιομάζα) και οι μειωμένες ενεργειακές απώλειες. Ταυτόχρονα, προάγει την κοινωνική ανάπτυξη (π.χ. δημιουργία θέσεων εργασίας και παροχή εισοδήματος σε τοπική κλίμακα) και τη συνοχή.

Πρόσφατα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρουσίασε ένα νέο πακέτο προτάσεων στο πλαίσιο της δέσμευσής της να αντιμετωπίσει την κλιματική αλλαγή και να προωθήσει τις ΑΠΕ. Μέσω των παραπάνω προτάσεων επιδιώκεται να μειωθούν τα αέρια του θερμοκηπίου σε ποσοστό τουλάχιστον 20% και να αυξηθεί σε 20% το μερίδιο των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στην ενεργειακή κατανάλωση μέχρι το 2020. Αυτοί οι δεσμευτικοί στόχοι θέτουν τη βάση, ώστε να γίνουν οι ΑΠΕ ο κύριος πάροχος του μελλοντικού ενεργειακού εφοδιασμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Παρόλα αυτά, υπάρχουν ακόμα κάποια σημεία στην πρόταση τα οποία χρειάζονται επιπλέον συζήτηση.

Για παράδειγμα, υπάρχουν αμφιβολίες για το κατά πόσο μπορεί να εφαρμοσθεί η μέθοδος του εικονικού εμπορίου των πιστοποιητικών προέλευσης της ενέργειας από ΑΠΕ (GOs), εξαιτίας της αόριστης περιγραφής της λειτουργίας τους, του ασαφούς νομικού τους πλαισίου και της πιθανότητας να θέσουν σε κίνδυνο τα τρέχοντα συστήματα των εθνικών σχεδίων υποστήριξης, όπως τα συστήματα feed-in tariffs που έχουν αποδειχθεί στην πράξη ως τα πλέον επιτυχημένα και αποδοτικά σχέδια για τις ΑΠΕ.

Προκειμένου να επιβεβαιωθεί ότι τα κράτη-μέλη θα πετύχουν τους εθνικούς τους στόχους έως το 2020, υπάρχει η ανάγκη να τεθούν νόμιμα δεσμευτικοί ενδιάμεσοι στόχοι, ενώ σε περίπτωση αποτυχίας πρέπει να επιβληθούν από την Επιτροπή αποτελεσματικές και αναλογικές ποινικές ρήτρες. Με αυτόν τον τρόπο, θα αποφύγουμε τον κίνδυνο τα Κράτη Μέλη να μην ακολουθήσουν τους ενδιάμεσους στόχους και να μεταθέσουν την επίτευξη των στόχων τους προς τα τελευταία έτη συμμόρφωσης.

Το στοίχημα για την Ευρώπη είναι η επίτευξη των πολιτικών που ανταποκρίνονται στις προσδοκίες και τις φιλοδοξίες των πολιτών της. Ο ηγετικός ρόλος της Ευρώπης, στην προώθηση της διεθνούς δράσης για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, μπορεί να επιτευχθεί μέσω ενός κοινού οράματος. Είναι πια καιρός τα Κράτη-Μέλη που εξακολουθούν να υπολείπονται έναντι των άλλων, να εκπληρώσουν τις νομικές και πολιτικές υποχρεώσεις τους σχετικά με την ενεργειακή αποδοτικότητα, τη μείωση των εκπομπών του CO<sub>2</sub> και την περαιτέρω προώθηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.

Οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας είναι σε πλήρη συμφωνία με την Ατζέντα της Λισσαβόνας. Η επερχόμενη προγραμματική περίοδος των διαρθρωτικών ταμείων, 2007-2013, στηρίζεται στα κριτήρια της. Αυτό απεικονίζει τη φιλοδοξία της Ευρωπαϊκής Ένωσης να χρησιμοποιήσει όλα τα διαθέσιμα προγράμματα και μέσα, ώστε να φτάσει στη μέγιστη βιωσιμότητα, στην αύξηση της απασχόλησης και τη βελτίωση των οικονομικών δεικτών. Ο στόχος αυτός μπορεί να επιτευχθεί μέσω της περαιτέρω προώθησης και αξιοποίησης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.

Προκειμένου να επιτευχθεί αυτός ο στόχος και να καταστεί η Ευρώπη η πιο ανταγωνιστική και δυναμική οικονομία της γνώσης, πρέπει να μειώσουμε το υφιστάμενο χάσμα στην ανάπτυξη και τις διαφορές της ευημερίας μεταξύ πολιτών και περιοχών. Αυτή είναι η έννοια της «πολιτικής συνοχής». Στο πρώτο στάδιό της, η πολιτική συνοχής σχεδιάστηκε με σκοπό να αντισταθμίσει το φορτίο της ενιαίας αγοράς για τις λιγότερο προνομιούχες περιοχές. Στη δεκαετία του '80 και τη δεκαετία του '90 υπήρξαν σημαντικές διαφορές μεταξύ Βόρειας και Νότιας Ευρώπης. Η Νότια Ευρώπη, στην οποία κυριαρχούσε η γεωργική παραγωγή, αντιμετώπισε σοβαρά οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα σε σύγκριση με τη βιομηχανοποιημένη βόρεια Ευρώπη, στην οποία συγκεντρώθηκαν οι προνομιούχες περιοχές.

Σήμερα, η πρόκληση δεν είναι μόνο η «συνοχή» αλλά «η ενέργεια για τη συνοχή» και οι ΑΠΕ έχουν βασικό ρόλο στην επιτυχή αντιμετώπιση αυτής της πρόκλησης. Η Νότια Ευρώπη έχει μεγάλο δυναμικό ΑΠΕ, η αξιοποίηση του οποίου θα μπορούσε να προάγει την ευρωπαϊκή συνοχή. Εντούτοις, σε μερικές χώρες όπως η Ελλάδα, η χρήση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας είναι ακόμα περιορισμένη και δεν έχει αναπτυχθεί η αγορά για τις ΑΠΕ. Λαμβάνοντας υπόψη ότι η περιοχή της Μεσογείου αναμένεται να αντιμετωπίσει τις σοβαρότερες περιβαλλοντικές επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, μπορούμε να κατανοήσουμε πόσο σημαντικό είναι να υποστηριχθεί η Νότια Ευρώπη, ώστε να επενδύσει στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.

Σε αυτό το σημείο, είναι άξιο λόγου να αναφερθούν τα ευρήματα του Ευρωβαρόμετρου με τίτλο «Οι αντιλήψεις των πολιτών της Ευρώπης για την περιφερειακή πολιτική της Ε.Ε.» (Φεβρουάριος 2008). Οι ερωτώμενοι συμφώνησαν σχεδόν ομόφωνα στην ανάγκη εστίασης της ευρωπαϊκής περιφερειακής πολιτικής στις φτωχότερες περιοχές, προκειμένου να εναρμονιστούν με την υπόλοιπη Ευρωπαϊκή Κοινότητα. Έγινε ευρέως αποδεκτό μεταξύ των ευρωπαίων πολιτών, ότι η περιφερειακή πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης λειτουργεί ως εργαλείο, ώστε να καθιερωθούν ισότιμες συνθήκες διαβίωσης στην Ευρώπη.

Ερωτώμενοι σε ποιους τομείς της καθημερινότητάς τους θα ήθελαν η Ευρωπαϊκή Ένωση να επέμβει υποστηρικτικά, οι συμμετέχοντες ανέδειξαν την περιβαλλοντική προστασία μεταξύ των κορυφαίων προτεραιοτήτων τους. Επιπλέον, ήταν κοινή η αίσθηση ότι η παγκοσμιοποίηση και η κλιματική αλλαγή θα πρέπει στο

μέλλον να είναι από τους βασικούς πυλώνες της περιφερειακής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης: Το 84% θα ήθελε να δει αυτά τα ζητήματα να αντιμετωπίζονται, ενώ μόνο ένας στους 10 ερωτώμενους πιστεύει ότι η ευρωπαϊκή περιφερειακή πολιτική δεν πρέπει να εστιάζεται σε ζητήματα περιβάλλοντος. Η πλειοψηφία επέλεξε ως κορυφαία προτεραιότητα για μελλοντική δράση από την Ευρωπαϊκή Ένωση την κλιματική αλλαγή.

Η κλιματική αλλαγή και η βιώσιμη χρήση της ενέργειας έχουν στενή σχέση. Η βιώσιμη χρήση της ενέργειας είναι ζήτημα στρατηγικής σημασίας στον καθορισμό της επιτυχίας ή αποτυχίας της νέας ευρωπαϊκής περιφερειακής και περιβαλλοντικής πολιτικής. Γι' αυτόν το λόγο, η βιώσιμη χρήση της ενέργειας και η περαιτέρω προώθηση των ΑΠΕ πρέπει να λαμβάνονται υπόψη σε κάθε πρόγραμμα που χρηματοδοτείται από ευρωπαϊκούς πόρους.

Οι εμπειρίες πολλών ενεργών δήμων καταδεικνύουν ότι τα προγράμματα που αυξάνουν την ενεργειακή αποδοτικότητα και την αξιοποίηση των ΑΠΕ κομίζουν στις κοινότητες πολλαπλά οφέλη, π.χ. ανεξαρτησία από τα ορυκτά καύσιμα, μείωση της κατανάλωσης ενέργειας, βελτίωση της ποιότητας του αέρα, ισχυρότερη ανταγωνιστικότητα, υποκίνηση της περιφερειακής ανάπτυξης μέσω της καινοτομίας και της δημιουργίας θέσεων εργασίας και υψηλότερη ενεργειακή συνειδητοποίηση των πολιτών.

Η υποστήριξη, από τα Διαρθρωτικά Ταμεία και το Ταμείο Συνοχής, των επενδύσεων που στοχεύουν στην αλλαγή του ενεργειακού μίγματος από τα ορυκτά καύσιμα στις ΑΠΕ είναι μεγάλης σπουδαιότητας ειδικά στο πλαίσιο της νέας πρότασης της Επιτροπής για την ανανεώσιμη ενέργεια. Δεδομένου ότι οι στόχοι αυτοί καθαυτοί δεν εγγυώνται την επιτυχία, τα διαρθρωτικά ταμεία μπορούν να ενεργήσουν ως σημαντικός καταλύτης, αφού ενθαρρύνουν τις επενδύσεις, δημιουργούν συνθήκες σταθερής τεχνολογικής ανάπτυξης, μειώνουν τις δαπάνες και προωθούν την έρευνα.

Απαιτείται η περαιτέρω υποστήριξη των ΑΠΕ, καθώς αναπτύσσονται ακόμα οι τεχνολογίες μείωσης των εκπομπών του άνθρακα και οι τιμές των συμβατικών μορφών ενέργειας δεν αντικατοπτρίζουν το πλήρες κοινωνικό τους κόστος (π.χ. δεν συνυπολογίζεται το εξωτερικό κόστος). Μια από τις κύριες προκλήσεις που αντιμετωπίζουμε σήμερα είναι να ενθαρρύνουμε την καλύτερη χρήση των οικονομικών μέσων της Κοινότητας, προς όφελος της βιώσιμης ενεργειακής πολιτικής.

Κυρίες και κύριοι, θα ήθελα τελειώνοντας να καλωσορίσω τα αποτελέσματα του προγράμματος " E4C" και να υπογραμμίσω ότι πρέπει να εμμείνουμε στην αρχή "η Ενέργεια για την Συνοχή" και να προσπαθήσουμε να χτίσουμε πάνω σε αυτή.

Ομιλία σε δείπνο εργασίας που έγινε στις 10 Απριλίου 2008 στις Βρυξέλλες.